

AN GAEL NÓ AN GALL-GHAEL

le An Brathair C. Ó Cuinn

Is minic sinn mishasta leis an iomhaigh d'Eirinn agus den Éireannach atá coiteanta i measg an phobail, an chuid sin den phobal a thagann fé anáil an Bhéarla, go háirithe, i measg na nGael-Americanach, dream gur dual doibh meas ar a n-oidhreacht agus urraim don chine gur dhi iad. Ní hiona san. Fíu in Éirinn fein, ní fuirist a chimntiú dé'n saghas é an fíor-Ghael (agus ní le droch-mheas a luaim an buafhocal so). An Gael a scribheann don phobal eachtrannach ní fuláir do riaradh ar thuairimí agus ar chlaonta lucht a léite.

Is duine coimpléascach é an Gael. Is mó cur do chuir an saol Gaelach dhe ó chéadlomaigh na Ceiltigh in Éirinn dhá mhíle blian ó shin. An saóicht a bhunaíodar, dob acuinn di teagasg na Criostaoiachta do shú isteach agus a cuid fein a dhéanamh de. Dob é an dala céanna é le cultúr na nDanar agus cultúr na Normannach. Is modh maireachtana gach cultúr, modh smaointe, treoir cinnte iompair in aigne duine agus go minic i ann gan fhios dó. De gnáth, oibríonn cultúr go huathoibritheach. Ní bhíonn náisiún ar a shuaimhneas ad iarraidh dhá chultúr a chleachtadh. Ba láidre an saóicht Gaelach na an saóicht Normannach; ach ba laige í na saóicht Shasana sa seu chéad déag. Mar sin nuair do tháinig briseadh agus scaipeadh ar na hInstitiúidí Gaelacha bhí an Béarla in uachtair agus ghéill an saol Gaelach dhi. Tá claonadh nádúrtha san duine don rud atá thuas agus don uas-aicmiúcht. Cá hiona, mar sin, gur thug anchuid Gael cúl ar a sinsearachta agus go raibh an saóicht Gaelach ar an dé deiridh ag tosach an chéid seo, trá ba láidre agus ba feidhmiúla impireacht na Sasana.

Mar sin fein, bhíodh coinbhliúcht de shíor idir an dá mheon -- an meon Gaelach agus an meon Gall-Ghaelach. Is ins an litríocht is fearr a chimid an cath da dhéanamh. Ba tré mhéan an Bhéarla a fearadh na cathanna móra san naoú chéad déag -- saoirse creidimh, saoirse talún, saoirse tíre. Táthar ann adeir gur athruigh an NATION meon na nGael beagan, gur dhein an páipear tanú ar an meon. Ba stuarach an mhaise d'éinne inniu disbeagadh a dhéanamh ar Davis agus ar lucht a linne, ach ní miste a admháil gur chotuigh na baileidí glórmhara náisiuntacht éadoimhin nach raibh in oiriúint ach do mheon buachaillí scoile. Do thuig lucht na hAithbheocana, De hÍde agus a chomhaimsirí, narbh fhuláir préamhacha an náisiúin do lorg ina chultúr -- creideamh, ceol, rinne, teanga, litríocht, agus eile. Dreír mar do mhol an Craoibhin, ba ghá Di-Ghalldu a dhéanamh.

Is é an cultúr abhí thuas an trá san ná cultúr na nGall-Ghael, an cultúr meanaicme Sasanach san ar ar bhronn Matthew Arnold a teidiol Philistinism. Ba gheall le brat clúdaigh é, go mór mór ins na cathracha. Sórt pairilise é, don ealaíontóir Ghaelach abhí da stracadh idir an dá shaol. Ní raibh de réiteach ag scribhnóir mar James Joyce ar an scéal ach tuairisc a thabhairt ar an bpairilis fein: rud a rinne comh héachtach san nach ghá a dhéanamh arís. An dearcadh lom réalaoích san ina raibh an grá agus an fuath taite dá chéile, b'as an choimhlint idir an dá chultúr -- saóicht briste